

TRNAVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Protokol

z workshopu
konaného dňa 28.10.2021
projekt RegioCoop SK-AT

Prítomní: 45 účastníkov

Trnavský samosprávny kraj usporiadal v súlade s aktivitami projektu RegioCoop SK-AT a s podporou všetkých partnerov projektu workshop pod názvom „Predstavenie projektových myšlienok, ponuka na spoluprácu – hľadanie partnera“. Podujatie sa konalo online, bolo odborne moderované Martinom Obuchom a simultánne tlmočené. Cieľovou skupinou boli oprávnené subjekty so záujmom o cezhraničnú spoluprácu v tematickej oblasti prírodné a kultúrne dedičstvo.

Po úvodnom privítaní odznelo predstavenie projektu, jeho cieľov a doterajších výstupov RegioCoop SK-AT partnermi z TT SK a BSK. V hlavnej časti podujatia boli postupne prezentované projektové myšlienky a námety na cezhraničnú spoluprácu s rakúskymi subjektami na témy: cezhraničný geopark, šľachtické rody, archeopark, tradičné odrody stromov a židovská kultúra.

Jiří Vitáloš predstavil geopark Malé Karpaty, ktorý sa rozprestiera na ploche 1199 km², perspektívne rozšírenie je o 463 km² a územie od Hudsheimerských vrškov až po Nové Mesto nad Váhom. Geoparky majú veľký potenciál, výnimočnú faunu a flóru, vzácne minerály a fosílie, unikátnu geológiu, bohatú históriu a kultúru, tradičné remeslá a gastronomické špeciality. Dôležitou súčasťou sú aj vzdelávacie aktivity a propagácia geoparku. V r. 2015 bol UNESCO vyhlásený nový program pre geoparky, založený na 3 pilieroch - živá, neživá príroda a kultúra. Tomáš Fuksi – geológ geoparku pojednával o dôležitosti spolupráce s rôznymi organizáciami. Geopark je nástroj, môžeme si vybrať, na čo ho budeme používať, nástroj na objavovanie územia geoparku, je to tiež nástroj na rozvoj regionálneho rozvoja. Prezentované boli myšlienky pre možnú cezhraničnú spoluprácu s rakúskou stranou a to vytvorenie cezhraničnej aleje geoparkov a 2. potenciálny projekt, ktorý sa zameriava na významné geologické lokality oblasť Devínskej kobyly a Hudsheimerských vrškov, kde navrhli vytvoriť sieť veľkých bodov a pospájať ich tak, aby sa v sieti dalo blúdiť. Nechcú vytvárať turistické chodníky. Hľadajú partnerov na rakúskej strane. Sú tu šance na vybudovanie 5. cezhraničného geoparku.

Diskusia k téme:

Christian Diry – ponuka k ďalším spoločným aktivitám – ochrana prírody.

Danja Mlinaritsch – čo sa očakáva od partnera, čo hľadajú, aký je časový rámec.

Martina Gruyová – sú otvorení k spolupráci

Jiří Vitáloš – chcú identifikovať územie, vytvoriť pracovnú mapu územia a spoločne ju prezentovať, poďakoval Trnavskému kraju za spoluprácu na jeho území a pri rozvoji aktivít.

Tatiana Mikušová zo Slovenského domu Centrope predstavila projektovú myšlienku Odkaz šľachtických rodov SK-AT. Spája nás spoločná história, hrady, zámky, bane, pily, rybníky územie strednej Európy je silné a významné. Chýba tu sieťovanie, partnerstvá a inštitucionálna spolupráca, ktorá by rozvíjala toto dedičstvo na oboch stranách. Na slovenskej strane je niekde nedostatočne vybudovaná infraštruktúra, na rakúskej strane je lepšie vybudovaná v podobe kultúrnych pamiatok, ale je často lokálna, chýbajú jej partneri zapojení do ucelenej siete, slovenská strana hľadá partnerov pre spoločnú tematickú cestu založenú na kultúrnom dedičstve, chce prezentovať, čo šľachtické rody na tomto území vytvorili. Cieľom je zhodnotenie potenciálu prírodného dedičstva, zvýšenie atraktívnosti územia. Na slovenskej strane je spracovaná vstupná dokumentácia v podobe metodiky a koncepcie rozvoja tematických ciest zameraných na dva silné rody Pálffy a Esterházy, projektová dokumentácia na dopravno-turistické značenie a mapa s príbehom.

Návrh – vytvorenie historickej cesty tematickej a druhej prírodno-technickej.

Diskusia k téme:

Weinviertel turizmus (Dolné Rakúsko) - zaujímavá téma, prejavili záujem o spoluprácu v danej téme.

Dietmar Baurecht – v rámci border walks plánuje prezrieť si záhrady, aj historické, niektoré z nich sú v Burgenlande naviazané na rod Esterházy.

Danja Mlinaritsch – čo sa očakáva od partnerskej organizácie, ako sa môžu zapojiť, či chcú zapojiť aj viac šľachtických rodov. Odpoveď Tatiany Mikušovej: Hľadajú partnerov z rakúskej strany, ktorí sa budú opierať o tieto 2 rody alebo navrhnu aj iné významné rody na území Burgenlandu, Dolného Rakúsa alebo Viedne. Navrhuje zrekonštruovať turistickú infraštruktúru na 1 kultúrnej pamiatke na slovenskej a 1 na rakúskej strane. Ostatné aktivity sa týkajú klasickej potrebnej turistickej infraštruktúry - soft aktivity. Kľúčové je vytvorenie partnerskej siete, ktorá zámer zrealizuje a bude ju udržiavať.

Annamária Dudášová, obec Marchegg je spätý s rodom Pálffy, majú záujem o spoluprácu.

Prezentáciu „Mesto Galanta - rodisko Esterházyovcov“ predstavila na požiadanie v krátkosti Elena Horanová z RegioCoop SK-AT, zástupkyňa mesta Galanta Andrea Sláviková sa ospravedlnila k vôli neodkladným pracovným povinnostiam. Mesto Galanta je úzko späté s rodom Esterházy, nachádza sa tu renesančný a neogotický kaštieľ, významnú úlohu zohrával v tomto období aj Joseph Haydn – dvorný kapelník Esterházyovcov. Mesto hľadá partnerov na rakúskej strane na spoluprácu v danej téme, pamiatky vrátane historického parku a záhrady majú veľký potenciál pre rozvoj aktivít ako napr. zriadenie turisticko-informačnej kancelárie spojené s organizovaním poznávacích a vzdelávacích zájazdov pre rôzne skupiny (deti, dôchodcovia...), vybudovanie zázemia pre organizovanie podujatí v mestskom parku pri kaštieli napr. zriadením malého amfiteátra s kapacitou cca. 300 divákov na organizovanie koncertov, organizovanie odborných konferencií, vínnej cesty, osadenie edukatívnych prvkov v parku pri Neogotickom kaštieli a pod.

Diskusia: Tatiana Mikušová – zámery sa prepájajú, bolo by vhodné prediskutovať, ako ich spojiť do jedného. Martin Obuch – bolo by dobré myšlienku viac rozpracovať v zmysle, aké aktivity sa očakávajú od rakúskych partnerov.

Ovocné dedičstvo našich predkov prezentoval Jakub Slobodník z občianskeho združenia Ober Nussdorf. Snaha o zachovávanie prírodného a kultúrneho dedičstva, záchrana tradičných ovocných drevín v regióne Malé Karpaty, združenie začalo s mapovaním ovocných drevín starších ako 70 rokov, hľadajú priestor pre vytvorenie genofondového sadu. Neexistuje širšia vedomosť o pestovaní dlhovekých stromov, cieľ - chcú šíriť osvetu v tejto oblasti. Menší projekt – výsadba alejí a remísk, vysadili alej sv. Benedikta ku kláštoru, 2. etapa výsadba plodotvornej remízy medzi poliami, vytvorenie oddychovej zóny pre ľudí a priestor pre zver, kde si nájde potravu, zábrana eróznym vplyvom. Snaha rozšíriť projekt aj do prihraničného územia, stromy pochádzajú z čias Rakúsko-Uhorska, našli cypruštek, ktorý bol zasadený, keď sa narodila Sisi. Malé Karpaty sú posiate miestami, kde pôsobili šľachtické rodiny, je tu veľký genofond starých stromov. Projekt rozdelili na 2 etapy, v prvom roku chcú zmapovať 58% územia Malých Karpát a v budúcnosti pokračovať. Hľadajú partnera na rakúskej strane, ktorý by mal záujem realizovať podobné aktivity. Spojitosť – odrody nemecké, francúzske, rakúske, pestovali sa v tomto regióne. Diskusia: Jiří Vitáloš vyjadril záujem o spoluprácu, zapadá do témy geoparku.

Danja Mlinaritsch- majú združenie, ktoré sa venuje starým ovocným porastom, organizujú dni pomologickej identifikácie pre ľudí, aké raritné odrody sa nachádzajú v ich záhradkách. Každý rok organizujú kurz rezu a ošetrovania stromov. Majú záujem o spoluprácu, ale nechcú robiť mapovanie odrôd.

Christian Diry – veľa styčných bodov, aktívny sú tiež v ošetrovaní starých stromov, vidí možnosti pre vybudovanie spoločného projektu.

Milena Borsdorff, už kontaktovali Ober Nussdorf, ovocné sady sú súčasťou národného parku, vykonávajú osvetu v oblasti biodiverzity a ochrany starých odrôd, hľadajú ľudí, ktorí by to vedeli ponúkať v obciach, záujem o mapovanie starých odrôd.

Téma archeoparku bola prezentovaná Marošom Saganom, starostom obce Cífer. Kataster je bohatý na archeologické náleziská. Radi by realizovali projekt, v ktorom prezentujú kultúrne archeologické dedičstvo prostredníctvom archeoparku. Príkladom je samotné Carnuntum, podobný projekt vznikol na Velehrade na Morave. V Páci je významné nálezisko, mapuje osídlenie zo 4 storočia, je to germánska osada, vybudovaná rímskymi vojakmi, bola sídlom germánskeho veľmoža. Stavebné nálezy sú rímske. Cieľ: zrekonštruovať v pôvodnej veľkosti niekoľko budov, ktoré stáli v tejto osade. Má podobu majerov. Nesú rovnaké znaky, ako napr. na niektorých náleziskách v Rakúsku. Nálezisko je jedinečné tým, že sa nachádza ďaleko od Dunaja, je stredoeurópskeho významu, je vysoko hodnotené. Doc. Varsík z archeologického ústavu je nositeľom myšlienky archeoparku. Zmyslom projektu je odprezentovať toto dedičstvo pre súčasné generácie. Jedná sa o 3 budovy, studňu a hrnčiarsku pec, boli by doplnené artefaktami nájdenými v tejto lokalite (krosná, keramika atď...) Súčasťou projektu je vydanie odbornej publikácie a vytvorenie moderného audio-video-sprievodcu. Hľadajú partnera na rakúskej strane, ktorý má podobnú skúsenosť, na rakúskom území je mnoho podobných osídlení a rímskych stavieb. Projekt je vo fáze vydávania stavebného povolenia.

Na tému židovskej kultúry reagovala Lubica Melišová z mesta Senica, ktoré rieši tému židovskej kultúry už niekoľko rokov. V Senici sa nachádzajú 2 židovské cintoríny, na Záhorí asi 40 cintorínov. Chcú vytvoriť pamätné miesto, majú vypracovanú štúdiu a projektovú dokumentáciu na rekonštrukciu 2 cintorínov. V dome smútku by chceli realizovať expozíciu. V zrekonštruovanej sokolovni zriadili mestské múzeum, kam by chceli zaradiť expozíciu,

Interreg
Slovakia-Austria
European Regional Development Fund

komunikujú s Múzeom Holokaustu v Seredi, budú oslovovať židovskú náboženskú obec a Slovenské národné múzeum. Je to prvok, ktorý prepája rôzne hranice, zo zahraničia ľudia hľadajú svoje korene. Radi by našli partnera na rakúskej strane s obdobným zameraním – život komunit na našom území alebo téma holokaustu a odsunu. V dedinkách chcú osadiť smerovacie a info tabule k zabudnutým cintorínom.

Diskusia:

Alfred Lang Bgld. Forschungsgesellschaft – história židov v Burgenladsku, majú projektový nápad vybudovať židovskú kultúrnu cestu cez celú Európu. Musí byť vybudovaná na regionálnej národnej úrovni, chcú ju rozšíriť aj v cezhraničnom kontexte, prepojenie židovských obcí, informácie o histórii, jednotlivých cintorínoch atď. Existuje certifikovaná kultúrna cesta zo strany Rady Európy.

Bacigalová, Cífer – hľadajú nápady a radi by komunikovali s ostatnými v tejto téme.

Ďalej sa zaoberajú témou mlynárstvo, ako zachrániť starý mlyn. Lubica Melišová - v Sobotišti zrealizovali záchranu starého habánskeho mlyna.

Elena Horanová informovala prítomných s prosbou od Edity Bugalovej z kaštieľa Dolná Krupá – avízo odbornej konferencie na tému „Vplyv šľachtických rodov na formovanie kultúrneho dedičstva“ - október 2022. Plánované je vydanie zborníka z prednášok, možno sa prihlásiť na prezentáciu k predmetnej téme.

Záver:

Bohatá diskusia, formovanie nových partnerstiev, prejednávanie spoločných tém a budúcich možných projektových zámerov, vytvorený priestor pre potenciálnu slovensko-rakúsku spoluprácu.

V Trnave dňa 17.12.2021

Zapísala: E. Horanová

